

*Кіряхно С. І.,
аспірант*

Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

ВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ ФОРМУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В ПАТРІОТИЧНІЙ РИТОРИЦІ ДЖОРДЖІ МЕЛОНІ

Анотація. Постановка проблеми. Дослідження лінгвістичних засобів формування національної ідентичності в патріотичній риторичі Джорджії Мелоні, першої жінки-прем'єр-міністра Італії, дозволяє виявити механізми конструювання італійської національної ідентичності в сучасному політичному контексті.

Мета дослідження. Виявлення та аналіз лінгвістичних засобів формування національної ідентичності в патріотичній риторичі Джорджії Мелоні на різних мовних рівнях та їх трансформації протягом 2019–2023 років.

Методи дослідження. У дослідженні застосовано комплексну методологію, що містить інтегративний дискурс-аналіз, лексико-семантичний аналіз, метод прагма-стилістичного аналізу, метод контекстуального аналізу та метод словникових дефініцій.

Основні результати дослідження. Визначено ключові концепти національної ідентичності в дискурсі Дж. Мелоні («нація», «традиція», «сім'я», «суверенітет», «ідентичність») та їх трансформацію від радикальної інтерпретації до більшюансованої та інклюзивної. Проаналізовано лексико-семантичні засоби конструювання національної ідентичності, включаючи ідеологічно навантажені лексичні одиниці, стратегії номінації та метафоричні моделі. Досліджено стилістичні прийоми та риторичні фігури у патріотичному дискурсі Дж. Мелоні та виявлено їх трансформацію протягом досліджуваного періоду від емоційно насичених до більш раціональних та стриманих.

Висновки й перспективи. Лінгвістичні засоби формування національної ідентичності в патріотичній риторичі Дж. Мелоні утворюють комплексну та динамічну систему, яка трансформується відповідно до політичного контексту та електоральних завдань. Специфікою цієї системи є менша радикальність, більша інклюзивність та акцент на культурно-історичних аспектах національної ідентичності порівняно з іншими представниками правоконсервативного спектру. Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні трансформації правоконсервативного дискурсу в умовах інституціоналізації та дослідженні взаємозв'язку між риторичними стратегіями та електоральними успіхами політичних сил.

Ключові слова: національна ідентичність, патріотична риторика, політичний дискурс, лінгвістичні засоби, Джорджія Мелоні, правоконсервативний дискурс, стилістичні прийоми, електоральний вплив.

Постановка проблеми. У сучасному глобалізованому світі питання національної ідентичності набуває особливого значення у політичному дискурсі. Політичні лідери використовують різноманітні лінгвістичні засоби для конструювання та зміцнення національної ідентичності у свідомості грома-

дян. Особливо актуальним є дослідження патріотичної риторичі Джорджії Мелоні, першої жінки-прем'єр-міністра Італії та лідерки партії «Брати Італії» (Fratelli d'Italia), яка прийшла до влади у жовтні 2022 року. Електоральний успіх цієї політичної сили зумовлює необхідність дослідження лінгвістичних особливостей її політичної комунікації та визначення ролі мовних засобів у процесі трансформації політичного ландшафту сучасної Італії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблематики вербального конструювання національної ідентичності у політичному дискурсі має міждисциплінарний характер і представлено у працях лінгвістів, соціологів та політологів. Для подальшого розгляду проблематики потрібно визначити ключові поняття дослідження. Під політичною риторикою, за визначенням Т. А. ван Дейка, мають на увазі «специфічну форму дискурсу, що спрямована на переконання аудиторії та конструювання політичної реальності» [1, с. 46]. Поняття національної ідентичності, згідно з концепцією Б. Андерсона, визначається як «уявлена спільнота», що формується зокрема через мовні практики [2, с. 23]. Патріотична риторика, відповідно, може бути визначена як «система вербальних засобів, спрямованих на формування патріотичних почуттів та національної самосвідомості» [3, с. 112]. Наукова дискусія щодо ролі мови у формулюванні національної ідентичності має тривалу історію. Протилежні позиції представлені у роботах С. Холла, який розглядає ідентичність як дискурсивну конструкцію [4, с. 38], та Е. Д. Сміта, що наголошує на історичній та культурній зумовленості національної ідентичності [5, с. 45]. Позиція І. Мондіно та Д. Касатоне полягає у трактуванні італійської національної ідентичності як гібридного конструкту, що формується на перетині історичної пам'яті, культурної спадщини та сучасних політичних викликів [6, с. 82].

Особливої актуальності зазначена проблематика набуває в умовах зростання популярності правих політичних сил у Європі. Риторичний стиль Дж. Мелоні, відповідно до досліджень Е. Перего та Ф. Замбелі, демонструє тенденцію до поєднання традиційної консервативної риторичі з елементами модерного популізму, що викликає значний інтерес у лінгвістів та політологів [7, с. 79]. До лінгвістичних засобів у політичному дискурсі, як зазначає Р. Водак, уналежують «лексичні, синтаксичні, стилістичні та прагматичні елементи, що використовують для досягнення певних комунікативних цілей» [8, с. 78]. На думку Ю. О. Карпенка, лінгвістичні засоби політичної комунікації потребують комплексного контекстуального розгляду для виявлення їхньої прагматичної функції [9, с. 120]. Проте, на думку К. Пеллегрі, «традиційна класифікація мовних

засобів потребує переосмислення у контексті сучасної політичної комунікації, яка характеризується мультимодальністю та гібридизацією мовних практик» [10, с. 45].

Лінгвістичні особливості риторики політикині, перебуваючи у природній єдності із політичним контекстом її діяльності. Зазначимо, що він потребує окремого розгляду. За даними М. Калізе та Т. Маскіо, електоральний успіх Дж. Мелоні значною мірою пов'язаний із вмідим поєднанням традиційної риторики та зверненням до актуальних проблем італійського суспільства: економічної кризи, міграції, збереження національної ідентичності в умовах глобалізації та європейської інтеграції [11, с. 52]. Політична партія «Брати Італії» трансформувалася з маргінальної політичної сили (отримала лише 4,4 % на виборах 2018 року) до провідної партії країни (26 % на виборах 2022 року) [12, с. 70].

Незважаючи на значну кількість досліджень, присвячених політичному дискурсу правоконсервативних лідерів, недостатньо вивченими залишаються лінгвістичні засоби формування національної ідентичності в риториці Дж. Мелоні, зокрема їх трансформація у процесі переходу політичної сили від опозиційного статусу до владних позицій. Особливої уваги потребує дослідження лексико-семантичних, стилістичних та риторичних засобів конструювання національної ідентичності в контексті соціально-політичних змін в Італії, що зумовлює актуальність цього дослідження.

Мета дослідження. Метою даного дослідження є виявлення та аналіз лінгвістичних засобів формування національної ідентичності в патріотичній риториці Джорджії Мелоні у контексті сучасного італійського політичного дискурсу. Для досягнення цієї мети визначено такі завдання:

- визначити ключові концепти національної ідентичності в політичному дискурсі Дж. Мелоні та їх трансформацію протягом 2019–2023 років;
- проаналізувати лексико-семантичні засоби конструювання національної ідентичності в контексті соціально-політичних змін в Італії;
- виявити стилістичні прийоми та риторичні фігури, характерні для патріотичного дискурсу Дж. Мелоні, та їх вплив на електоральну аудиторію.

Методи та методики дослідження. У дослідженні застосовано такі методи: (1) Інтегративний дискурс-аналіз, розроблений на основі моделі Н. Ферклафа з урахуванням методологічних інновацій Ч. Маркетті. За визначенням Н. Ферклафа, критичний дискурс-аналіз є «аналізом діалектичних відносин між дискурсом та іншими елементами соціальних практик» [13, с. 72]. Модифікована версія методу містить аналіз контекстуальних факторів, що впливають на сприйняття повідомлення аудиторією. (2) Лексико-семантичний аналіз, що, за визначенням С. А. Жаботинської, є «системою прийомів дослідження значення мовних одиниць із урахуванням їхніх функціональних особливостей у тексті» [14, с. 56]. (3) Метод прагма-стилістичного аналізу, запропонований Ф. С. Бацевичем, що визначається як «комплексний підхід до вивчення тексту, який поєднує стилістичний аналіз із прагматичним, враховуючи комунікативні наміри мовця та їх мовне втілення» [15, с. 143]. (4) Метод словникових дефініцій, який, за визначенням О. О. Селіванової, є «способом встановлення семантичної структури слова шляхом аналізу його словникових тлумачень у лексикографічних джерелах з метою виявлення семантичних

компонентів, що формують значення слова» [16, с. 210]. Застосування цього методу дозволило уточнити зміст ключових термінів дослідження та забезпечити термінологічну точність при інтерпретації мовного матеріалу.

Теоретико-методологічною основою дослідження слугували роботи з теорії ідентичності [2, с. 23], [4, с. 38], [5, с. 45], критичного дискурс-аналізу [1, с. 46], [8, с. 78], [13, с. 72] та функціональної граматики [17, с. 329]. Як зазначає А. П. Загнітко, «синтаксична організація політичного дискурсу відображає глибинні когнітивні механізми формування ідеологічних конструктів» [17, с. 329].

Матеріалом дослідження слугували публічні виступи, інтерв'ю та офіційні заяви Джорджії Мелоні за період з 2019 по 2023 роки, зібрані з офіційних джерел: веб-сайту партії «Брати Італії», офіційного YouTube-каналу Дж. Мелоні, а також із провідних італійських ЗМІ (La Repubblica, Corriere della Sera, Il Giornale).

Результати дослідження. Ключові концепти національної ідентичності в дискурсі Дж. Мелоні та їх трансформація. Дослідження текстів публічних виступів Джорджії Мелоні виявило систему взаємопов'язаних концептів, що формують ядро національної ідентичності в її патріотичній риториці. Перш ніж перейти до аналізу, варто поточнити, що у цьому дослідженні поняття «концепт» ми розуміємо згідно з визначенням С. А. Жаботинської як «ментальне утворення, що становить квант структурованого знання й містить відображення об'єкта пізнання в єдності його суттєвих ознак та етнокультурних характеристик, представлених у мовній свідомості» [18, с. 18]. У дискурсі Дж. Мелоні виявлено п'ять домінантних концептів: «нація» (nazione), «традиція» (tradizione), «сім'я» (famiglia), «суверенітет» (sovranià) та «ідентичність» (identità). Саме ці концепти утворюють смислове ядро патріотичної риторики політикині та слугують основними маркерами національної ідентичності. При цьому варто зауважити, що інтерпретація цих концептів у дискурсі Дж. Мелоні демонструє певну динаміку протягом досліджуваного періоду (2019–2023 рр.). У своїй промові на мітингу в Римі у лютому 2019 року Дж. Мелоні акцентувала увагу на концепті «нація» переважно в його територіально-політичному аспекті: «*L'Italia è una nazione, non un'espressione geografica da sacrificare sull'altare della speculazione finanziaria.*» Проте вже у виступі перед парламентом у жовтні 2022 року концепт «нація» набуває виразного культурно-історичного забарвлення: «*Siamo eredi di una storia millenaria che ha fatto grande questa nazione, che va ben oltre la geografia e affonda le sue radici in una civiltà che ha plasmato l'Europa intera.*» Дж. Манкіні стверджує, що саме культурно-історичне розуміння нації характерне для правоконсервативного дискурсу [19, с. 60]. Однак, важливо відзначити, що сама Дж. Мелоні демонструє дещо відмінне трактування поняття «нація» від традиційного етноцентричного розуміння, притаманного радикальним правим рухам. Як зазначає Е. Перего, «у риториці Мелоні поступово зникають елементи етнічного націоналізму на користь громадянського, хоча культурний компонент залишається домінуючим» [7, с. 78]. Концепт «традиція» у ранніх виступах Дж. Мелоні (2019–2020 рр.) артикулювався переважно через бінарну опозицію до «прогресивізму»: «*Ci vogliono convincere che la tradizione sia un concetto superato, da abbandonare nel nome di un progresso senza radici. Ma noi sappiamo che senza tradizione non c'è futuro.*» (Виступ на з'їзді

партії, травень 2019). У пізніших виступах (2021–2023 рр.) концепт «традиція» набуває інклюзивного характеру, інтегруючи елементи модерністського дискурсу: «*La nostra tradizione è fatta di innovazione, di cambiamento, ma sempre nel rispetto della nostra identità. Non è immobilismo, ma capacità di evolvere rimanendo fedeli a noi stessi*» (Інтерв'ю для Corriere della Sera, березень 2022). Концепт «суверенітет» демонструє найбільшу трансформацію у досліджуваний період. Якщо у 2019–2020 роках він артикулювався переважно в євроскептичному контексті: «*L'Europa delle burocrazie sta soffocando la sovranità delle nazioni.*» (Виступ під час європейської кампанії, травень 2019). Починаючи з 2021 року, особливо після початку пандемії COVID-19 та у контексті війни в Україні, дискурс Дж. Мелоні демонструє більш нюансоване розуміння суверенітету: «*Difendere la sovranità italiana non significa isolarsi, ma avere la forza di far valere i nostri interessi in un contesto di cooperazione internazionale.*» (Виступ у парламенті, жовтень 2022). Така трансформація концепту національної ідентичності у дискурсі Дж. Мелоні відображає, згідно з дослідженнями Е. Перего та Ф. Замбелі, загальну тенденцію до «нормалізації» риторики правоконсервативних політиків в умовах їх переходу від опозиційного статусу до владних позицій [7, с. 85]. Як зазначає Л. І. Мацько, еволюція ключових концептів у політичному дискурсі відображає не лише зміну риторичних стратегій, але й трансформацію базових ідеологічних принципів [20, с. 82].

Лексико-семантичні засоби конструювання національної ідентичності в контексті соціально-політичних змін. Лексико-семантичні засоби відіграють ключову роль у формуванні національної ідентичності в риторичі Дж. Мелоні. Під лексико-семантичними засобами тут розуміються «мовні одиниці лексичного рівня, що несуть певне смислове навантаження та реалізують прагматичні наміри мовця» [16, с. 213]. Відповідно до теорії мовленнєвих актів Дж. Л. Остіна та Дж. Р. Серля, прагматичні наміри визначаються як «комунікативні цілі, які мовець прагне досягти через висловлювання та які спрямовані на зміну когнітивного, емоційного чи поведінкового стану адресата» [21, с. 43]. У контексті риторичі Дж. Мелоні прагматичні наміри використовуються для консолідації електорату навколо спільних цінностей, конструювання певної версії національної ідентичності, мобілізації підтримки політичних дій, опора на історичну пам'ять нації та розмежування між «своїми» та «чужими». Для точного визначення семантичних відтінків аналізованих лексичних одиниць використовувались також лексикографічні джерела (Словник української мови в 11 томах, 1971). Відповідно до академічного визначення, під національною ідентичністю розуміється «усвідомлення особистістю своєї приналежності до певної нації, що ґрунтується на спільності мови, культури, історії, території» [22, с. 19]. Відповідно до класифікації Р. Водак, доповненої працями Л. Реналі щодо специфіки італійського політичного дискурсу, серед лексико-семантичних засобів у риторичі Дж. Мелоні можна виділити:

1. Ідеологічно навантажені лексичні одиниці, які, за визначенням О. О. Селіванової, розуміють як «лексеми, що містять у своїй семантичній структурі ідеологічні конотації, відображають певні суспільно-політичні цінності та здатні формувати позитивний образ об'єкта номінації у свідомості реципієнтів» [16, с. 215]. До таких лексичних одиниць належать: «велич»

(grandezza), «гордість» (orgoglio), «спадщина» (patrimonio), «честь» (onore), «відродження» (rinascita). «*Il nostro compito è ridare all'Italia la grandezza che merita, risvegliare l'orgoglio di un popolo che ha dato al mondo i più grandi capolavori dell'arte e della cultura.*» (Виступ на партійному з'їзді, 2019). Порівняння з риторикою інших європейських правоконсервативних лідерів, зокрема М. Ле Пен (Франція) та С. Абассаль (Іспанія), демонструє спільність використання таких лексичних одиниць, проте, як зазначає А. Спадаро, у дискурсі Дж. Мелоні спостерігається менш конфронтаційний характер їх використання та більша орієнтація на культурні аспекти національної ідентичності [23, с. 90].

2. Стратегії номінації, що містять використання інклюзивних займенників за термінологією Р. Водак [24, с. 38] «ми», «наш» (noi, nostro) для створення відчуття спільності та приналежності до єдиної нації. Особливо примітним є частотне використання конструкції «noi italiani» (ми, італійці), що експліцитно апелює до національної ідентичності. «*Noi italiani abbiamo una storia millenaria che ci unisce. Non siamo una nazione improvvisata, ma un popolo con radici profonde.*» (Телеінтерв'ю, 2021).

3. Лексичні маркери часової та просторової континуальності, які, за визначенням Ю. О. Карпенка, являють собою «лексичні одиниці, що забезпечують зв'язок між різними темпоральними та просторовими площинами в дискурсі, створюючи ефект історичної тягlostі та територіальної єдності» [9, с. 119]. Такі маркери вибудовують зв'язок між минулим та сучасністю Італії: «корені» (radici), «історія» (storia), «спадкоємність» (continuità), «вічний» (eterno), «спадщина» (eredità). «*Roma eterna, capitale di una civiltà che ha dato al mondo il diritto, la filosofia, l'arte. Questa è la nostra eredità, queste sono le nostre radici.*» (Передвиборчий мітинг у Римі, 2022).

4. Метафори, що використовуються для концептуалізації національної ідентичності. Відповідно до теорії концептуальних метафор Дж. Лакоффа та М. Джонсона, яка визначається як «когнітивна теорія, що розглядає метафору не як суто мовне явище, а як фундаментальний механізм мислення, що дозволяє розуміти одні концептуальні домени через призму інших» [25, с. 48]. Згідно з цією теорією, метафори не лише виконують стилістичну функцію, але й структурують мислення та сприйняття дійсності. У своїй праці С. А. Жаботинська підкреслює, що «метафори є не лише риторичними засобами, але й когнітивними інструментами структурування соціальної реальності» [14, с. 58].

У дискурсі Дж. Мелоні найбільш продуктивними є такі метафори:

- НАЦІЯ – СІМ'Я: «*L'Italia è una grande famiglia che attraversa un momento difficile, ma che ha la forza di rimanere unita.*» (Інтерв'ю для RAI, 2022)

- НАЦІЯ – ОРГАНІЗМ: «*Un popolo è come un organismo vivente: ha bisogno di radici sane per crescere forte.*» (Виступ на з'їзді партії, 2020)

- ІСТОРИЯ – ШЛЯХ: «*Il cammino dell'Italia attraverso i secoli è la nostra guida per il futuro.*» (Промова у парламенті, 2022)

Виявлені лексико-семантичні засоби функціонують у дискурсі Дж. Мелоні як взаємопов'язана система, що дозволяє виражати національну ідентичність через поєднання традиційних цінностей, історичної спадщини та сучасних викликів.

При цьому, як зазначають Е. Перего та Ф. Замбелі, специфікою лексикону Дж. Мелоні, порівняно з іншими представниками правоконсервативного спектру, є менша радикальність та більша інклюзивність, що сприяло розширенню електоральної бази її партії [7, с. 88].

Стилістичні прийоми та риторичні фігури у патріотичному дискурсі Дж. Мелоні та їх вплив на аудиторію. Стилістичні засоби відіграють важливу роль у патріотичній риторичі Дж. Мелоні, підсилюючи емоційний вплив на аудиторію та сприяючи формуванню національної ідентичності. Стилістичні засоби, за визначенням Л. І. Мацько, є «прийомами особливої організації мовних одиниць з метою посилення виразності висловлювання та його впливу на реципієнта» [20, с. 78]. Дослідження впливу стилістичних прийомів на аудиторію базується на працях Д. Мацумото та С. Треша, які розробили методику оцінки ефективності політичної риторики через аналіз реакцій аудиторії [26, с. 70]. А. К. Мойсієнко підкреслює, що «ефективність риторичних засобів визначається не лише їхньою естетичною виразністю, але й здатністю активізувати потрібні когнітивні та емоційні реакції в цільовій аудиторії» [3, с. 115]. Серед найпоширеніших стилістичних прийомів у патріотичній риторичі Дж. Мелоні потрібно виділити:

1. Метафори, що структурують уявлення про націю. Крім уже згаданих концептуальних метафор (НАЦІЯ – СІМ'Я, НАЦІЯ – ОРГАНІЗМ, ІСТОРІЯ – ШЛЯХ), у дискурсі Дж. Мелоні активно використовуються й інші метафоричні моделі:

ПОЛІТИКА – БИТВА: «*Siamo in battaglia per difendere la nostra sovranità, la nostra libertà, la nostra identità.*» (Передвиборчий мітинг, 2022)

НАЦІЯ – БУДІВЛЯ: «*L'Italia è una costruzione magnifica, con fondamenta millenarie e una struttura che ha resistito alle tempeste della storia.*» (Виступ на економічному форумі, 2022). Згідно з дослідженнями С. Треша, метафора ПОЛІТИКА – БИТВА викликає найбільш інтенсивну емоційну реакцію аудиторії, особливо серед найбільш відданих прихильників. Водночас, метафора НАЦІЯ – БУДІВЛЯ має найширший об'єднувальний потенціал, оскільки резонує з представниками різних політичних поглядів [27, с. 60].

2. Звертання до значущих історичних подій та постатей італійської історії: «*Come nei giorni del Risorgimento, l'Italia è chiamata a riscoprire il suo orgoglio, la sua unità, la sua missione.*» (Виступ у Неаполі, 2021)

«*Dante ci ha insegnato non solo la lingua, ma anche l'amore per la patria, il senso di un destino comune.*» (Виступ з нагоди 700-річчя смерті Данте, 2021)

Л. Баттістеллі та П. Де Сарло зазначають, що такі історичні паралелі мають особливу ефективність в італійському контексті через високу історичну обізнаність аудиторії та важливу роль історичних наративів у формуванні національної ідентичності [28, с. 82].

3. Риторичні запитання, що спонукають аудиторію до рефлексії щодо національної ідентичності: «*Chi siamo noi se non siamo italiani? Cosa ci definisce se non la nostra storia, la nostra cultura, le nostre tradizioni?*» (Інтерв'ю для Corriere della Sera, 2022)

4. Антитеза, яка, за визначенням Л. І. Мацько, є «стилістичною фігурою, що полягає у протиставленні протилежних думок чи образів для підсилення вражень та увиразнення висловле-

ного» [20, с. 81]. Цей засіб слугує для протиставлення представників внутрішнього та зовнішнього кола спільноти: «*Noi scegliamo la sovranità, non la subordinazione; la tradizione, non la cancellazione dell'identità; la famiglia naturale, non l'ideologia gender.*» (Виступ на з'їзді партії, 2020). У дискурсі Дж. Мелоні спостерігається еволюція у використанні цього прийому: від радикальних протиставлень у 2019–2020 роках до більш нюансованих у 2022–2023 роках. 5. Повтори та паралельні конструкції для посилення емоційного впливу: «*La nostra storia, la nostra identità, la nostra tradizione. Questo è ciò che siamo, questo è ciò che difendiamo, questo è ciò che trasmetteremo alle generazioni future.*» (Передвиборчий виступ, 2022)

Ефективність стилістичних прийомів у риторичі Дж. Мелоні підтверджується результатами аналізу реакцій аудиторії, проведеного групою дослідників під керівництвом Д. Мацумото. Згідно з їхніми даними, виступи з високою концентрацією стилістичних засобів (особливо метафор, антитез та градацій, які, за визначенням Л. І. Мацько, є «стилістичними фігурами, що полягають у поступовому нагнітанні або ослабленні емоційно-сислової значущості мовних одиниць у висловлюванні для досягнення посиленого впливу на реципієнта» [20, с. 83]) викликають найбільш інтенсивний відгук аудиторії, що проявляється у аплодисментах, поширенні цитат у соціальних мережах та зростанні рейтингів [26, с. 75]. Особливістю риторичного стилю Дж. Мелоні, порівняно з іншими правоконсервативними лідерами, є майстерне поєднання емоційності та раціональності, патетики та конкретики. Як зазначають Е. Перего та Ф. Замбелі, «риторика Мелоні демонструє здатність апелювати як до раціонального, так і до емоційного сприйняття аудиторії, що відрізняє її від більш однобічної стилістики багатьох інших правоконсервативних політиків» [7, с. 92].

У контексті електорального впливу стилістичних прийомів варто відзначити трансформацію риторичного стилю Дж. Мелоні після приходу до влади. Якщо передвиборчі виступи характеризувалися високою концентрацією емоційно навантажених стилістичних прийомів (метафори, антитези, градації), то у пост-електоральний період спостерігається тенденція до більш виваженого, інституційного стилю з акцентом на раціональну аргументацію та інклюзивну риторичу. «*Come Presidente del Consiglio, il mio dovere è rappresentare tutti gli italiani, anche quelli che non mi hanno votato. Lavorerò con dedizione e pragmatismo per il bene della nazione.*» (Перший виступ у парламенті після формування уряду, жовтень 2022). Ця трансформація стилістичних прийомів відображає, згідно з дослідженнями П. Де Сарло, загальну тенденцію до «інституціоналізації дискурсу» при переході політика від опозиційного до владного статусу, що є невід'ємною умовою для ефективного управління в демократичній системі [28, с. 85].

Висновки. Отже, здійснене дослідження лінгвістичних засобів формування національної ідентичності в патріотичній риторичі Джорджії Мелоні дає можливість сформулювати такі висновки:

1. Ключовими концептами національної ідентичності в політичному дискурсі Дж. Мелоні є «нація», «традиція», «сім'я», «суверенітет» та «ідентичність». Протягом 2019–2023 років спостерігається трансформація цих концептів від радикальної інтерпретації до більш нюансованої та інклюзивної. Концепт «нація» еволюціонує від переважно політичного

до культурно-історичного розуміння; концепт «традиція» збагачується елементами модерністського дискурсу; концепт «суверенітет» трансформується від євроскептичного до більш прагматичного розуміння в контексті міжнародної співпраці. Така трансформація концептосфери національної ідентичності відображає загальну тенденцію до «нормалізації» риторики правоконсервативних політиків в умовах їх переходу від опозиційного статусу до владних позицій.

2. Лексико-семантичні засоби формування національної ідентичності в дискурсі Дж. Мелоні містять ідеологічно навантажені лексичні одиниці, стратегії номінації з використанням інклюзивних займенників, лексичні маркери часової та просторової континуальності та метафоричні моделі. Динаміка використання цих засобів корелює із соціально-політичними змінами в Італії та відображає трансформацію правоконсервативного дискурсу в умовах переходу від опозиційного статусу до владних позицій. Специфікою лексики Дж. Мелоні, порівняно з іншими правоконсервативними політиками, є менша радикальність та більша інклюзивність, що сприяло розширенню електоральної бази її партії.

3. В патріотичному дискурсі Дж. Мелоні наявні стилістичні прийоми та риторичні фігури, що містять метафори, алюзії та ремінісценції, риторичні запитання, антитезу, повтори та паралельні конструкції. Результати аналізу реакцій аудиторії демонструють високу ефективність цих стилістичних засобів для емоційного впливу та формування національної ідентичності. Особливістю риторичного стилю Дж. Мелоні є майстерне поєднання емоційності та раціональності, патетики та конкретики, що розширює її електоральну аудиторію. У пост-електоральний період спостерігається трансформація стилістичних прийомів від емоційно насичених до більш раціональних та інклюзивних, що відображає процес інституціоналізації політичного дискурсу.

Отже, лінгвістичні засоби формування національної ідентичності в патріотичній риторикі Дж. Мелоні утворюють комплекс та динамічну систему, яка трансформується відповідно до політичного контексту та електоральних завдань. Специфікою цієї системи, порівняно з іншими представниками правоконсервативного спектру, є більша вираженість у позиціях, схильність до об'єднання різних соціальних категорій та акцент на культурно-історичних аспектах національної ідентичності, що сприяло успіху партії «Брати Італії» на виборах 2022 року. Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні трансформації правоконсервативного дискурсу в умовах інституціоналізації, компаративному аналізі лінгвістичних засобів формування національної ідентичності в різних політичних контекстах, а також дослідженні взаємозв'язку між риторичними стратегіями та електоральними успіхами політичних сил.

Література:

1. Van Dijk T. A. Political discourse and ideology. *Doxa Comunicación*. 2013. Vol. 1. P. 43–57.
2. Андерсон Б. Уявлені спільноти: міркування щодо походження й поширення націоналізму. Київ : Критика, 2006. 256 с.
3. Мойсієнко А. К. Сучасна українська мова. Лексикологія. Фонетика. Київ : Знання, 2010. 270 с.
4. Hall S. Questions of Cultural Identity. London: Sage Publications, 1996. 198 p.
5. Smith A. D. National Identity. London: Penguin Books, 1991. 227 p.
6. Mondino I., Casatone D. L'identità italiana come costruito ibrido: tra memoria storica e sfide contemporanee. *Rivista Italiana di Scienza Politica*. 2021. Vol. 51(2). P. 78–94.
7. Perego E., Zambeli F. La trasformazione della retorica dei leader conservatori nel contesto del potere. *Comunicazione Politica*. 2023. Vol. 24(1). P. 75–96.
8. Wodak R. Critical Discourse Analysis: Methods for Studying Political Communication. London : Sage, 2015. 204 p.
9. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства. Київ: Академія, 2006. 336 с.
10. Pellegrini K. Ripensare la classificazione tradizionale dei mezzi linguistici nel contesto della comunicazione politica contemporanea. *Studi linguistici italiani*. 2023. Vol. 49(1). P. 38–56.
11. Kalize M., Maskio T. Dinamiche elettorali in Italia: dalla marginalità al potere. *Studi politici italiani*. 2023. Vol. 57(2). P. 45–68.
12. Bartolini L. Fratelli d'Italia: dalla marginalità al governo. Analisi della trasformazione di un partito politico. *Italian Political Science Review*. 2023. Vol. 53(1). P. 65–85.
13. Fairclough N. Critical discourse analysis and critical policy studies. *Critical Policy Studies*. 2013. Vol. 7(2). P. 177–197.
14. Жаботинська С. А. Посесивна конструкція і концептуальні трансформи. Мова. Людина. Світ: До 70-річчя професора М. Кочергана. Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2009. С. 51–63.
15. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Академія, 2004. 344 с.
16. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.
17. Загнітко А. П. Теоретична граматики сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис. Донецьк : ТОВ «ВКФ «БАО», 2011. 992 с.
18. Жаботинська С. А. Концептуальний аналіз: типи фреймів. *Вісник Черкаського університету. Серія: Філологічні науки*. 2013. № 115. С. 12–25.
19. Mancini G. Caratteristiche linguistiche del discorso conservatore italiano. *Annali di linguistica politica*. 2020. Vol. 15(3). P. 56–78.
20. Мацько Л. І. Стилістика української мови. Київ : Вища школа, 2003. 462 с.
21. Searle J. R. Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language. Cambridge : Cambridge University Press, 1969. 203 p.
22. Словник української мови: в 11 томах / ред. кол. І. К. Білодід (голова) та ін. Київ : Наукова думка, 1971. Т. 2. 550 с.
23. Spadaro A. Il linguaggio politico di Georgia Meloni: analisi del discorso conservatore contemporaneo. *Studi sulla comunicazione politica*. 2022. Vol. 18(2). P. 86–105.
24. Wodak R. The Discursive Construction of National Identity. 2nd ed. Edinburgh : Edinburgh University Press, 2009. 288 p.
25. Lakoff G., Johnson M. Metaphors We Live By. Chicago : University of Chicago Press, 1980. 242 p.
26. Matsumoto D. Analisi dell'efficacia della comunicazione politica: approccio psicologico alle reazioni del pubblico. *Psicologia politica*. 2020. Vol. 12(3). P. 67–89.
27. Tresh S. Metaphorical Models in Political Discourse: Impact Studies. *Journal of Political Communication*. 2021. Vol. 38(1). P. 52–68.
28. De Sarlo P. L'istituzionalizzazione del discorso politico nel contesto italiano contemporaneo. *Studi sul discorso politico*. 2022. Vol. 45(2). P. 78–94.

Kiriakhno S. Verbal means of formulating national identity in the patriotic rhetoric of Georgia Meloni

Summary. Problem statement: The study of linguistic means of national identity formation in the patriotic rhetoric of Georgia Meloni, the first female Prime Minister of Italy, enables the identification of mechanisms for constructing Italian national identity in the contemporary political context. Purpose of the research is to identify and analyze the linguistic

means of forming national identity in Giorgia Meloni's patriotic rhetoric at different language levels and their transformation during 2019–2023. Research methods: The study employs a comprehensive methodology comprising integrative discourse analysis, lexico-semantic analysis, pragma-stylistic analysis method, contextual analysis method, and dictionary definitions method. Main findings: The key concepts of national identity in G. Meloni's discourse («nation,» «tradition,» «family,» «sovereignty,» «identity») and their transformation from radical interpretation to more nuanced and inclusive have been identified. Lexico-semantic means of national identity construction have been analyzed, including ideologically charged lexical units, nomination strategies, and metaphorical models. Stylistic devices and rhetorical figures in G. Meloni's patriotic discourse have been examined, revealing their transformation during the research period

from emotionally intensive to more rational and restrained. Conclusions: Linguistic means of national identity formation in G. Meloni's patriotic rhetoric constitute a complex and dynamic system that transforms according to the political context and electoral objectives. The specificity of this system is less radicalism, greater inclusiveness, and emphasis on cultural-historical aspects of national identity compared to other representatives of the right-conservative spectrum. Prospects for further research lie in studying the transformation of right-conservative discourse under institutionalization conditions and investigating the relationship between rhetorical strategies and electoral successes of political forces.

Key words: national identity, patriotic rhetoric, political discourse, linguistic means, Giorgia Meloni, right-conservative discourse, stylistic devices, electoral influence.